

EVROPSKÁ
KOMISE

V Bruselu dne 2.10.2013
COM(2013) 690 final

**SDĚLENÍ KOMISE
EVROPSKÉMU PARLAMENTU A RADĚ**

POSÍLENÍ SOCIÁLNÍHO ROZMĚRU HOSPODÁŘSKÉ A MĚNOVÉ UNIE

**SDĚLENÍ KOMISE
EVROPSKÉMU PARLAMENTU A RADĚ**

POSÍLENÍ SOCIÁLNÍHO ROZMĚRU HOSPODÁŘSKÉ A MĚNOVÉ UNIE

1. ÚVOD

Dne 28. listopadu 2012 schválila Evropská komise návrh prohloubené a skutečné hospodářské a měnové unie (HMU)¹, v němž představuje vizi silné a stabilní struktury politické, rozpočtové a hospodářské složky HMU. V prosinci 2012 vyzvala Evropská rada k rozvoji sociálního rozměru HMU včetně sociálního dialogu.

V červnu 2013 proto Evropská rada připomněla, že sociální rozměr HMU by měl být posílen a vyzdvihla význam lepšího sledování a zohledňování situace v sociální oblasti a na pracovním trhu v HMU, zejména prostřednictvím vhodných ukazatelů zaměstnanosti a sociálních ukazatelů v kontextu Evropského semestru pro koordinaci hospodářských politik. Poukázala rovněž na nutnost zlepšit koordinaci politiky zaměstnanosti a sociální politiky, ale zároveň plně respektovat pravomoci členských států, a podtrhla úlohu sociálních partnerů a sociálního dialogu na úrovni EU i jednotlivých členských států. Evropský parlament se také vyjádřil k prioritám podstatným pro dosažení skutečné HMU, zejména doporučil sociální smlouvu pro Evropu.²

Toto sdělení o posílení sociálního rozměru je dalším příspěvkem Komise k diskusi o prohloubení HMU, avšak při vědomí toho, že obecná sociální agenda je záležitostí 28 členských států. Je třeba uvést, že politika zaměstnanosti a sociální politika je z velké části v kompetenci členských států. Pro posílení sociálního rozměru HMU navrhuje Komise četné iniciativy se zaměřením zejména na tři aspekty:

- i. Posílený dohled nad problémy v oblasti zaměstnanosti a sociálních věcí a koordinace politik
- ii. Vyšší solidarita a zintenzivnění činnosti v oblasti zaměstnanosti a pracovní mobility
- iii. Prohloubení sociálního dialogu

¹ Sdělení Komise „Návrh prohloubené a skutečné hospodářské měnové unie: zahájení evropské diskuse“, 28. prosince 2012, COM(2012) 777.

² Zpráva Evropského parlamentu z vlastního podnětu s názvem „Směrem ke skutečné hospodářské a měnové unii“ předložená dne 18. října 2012 („zpráva Thyssenové“).

2. POSÍLENÍ SOCIÁLNÍHO ROZMĚRU HMU

2.1 Celkový sociální rozměr strategie Evropa 2020

Při vymezování a provádění svých politik a činností musí EU podle Smluv přihlížet k požadavkům spojeným s podporou vysoké úrovně zaměstnanosti, se zárukou přiměřené sociální ochrany, s bojem proti sociálnímu vyloučení a s vysokou úrovní všeobecného a odborného vzdělávání a ochrany lidského zdraví (článek 9 SFEU).

Přijetím strategie Evropa 2020 se sociální politika poprvé dostala do středu hospodářské strategie EU. Ve strategii Evropa 2020 stanovila EU tyto hlavní cíle: zvýšit zaměstnanost, snížit podíl dětí, které předčasně ukončí školní docházku, zvýšit podíl osob, které dosáhnou terciární či obdobné úrovně vzdělání a vyvést alespoň 20 milionů osob z chudoby. Uvedené cíle, jež jsou základem její strategie dosažení inteligentního a udržitelného růstu podporujícího začlenění, již utvářejí sociální politiku v EU. Hlavní politiky a opatření, které schválila EU, se již začaly provádět. Jde například o balíček právních předpisů týkající se zaměstnanosti (předložený v dubnu 2012), zaměstnanosti mladých lidí (prosinec 2012) nebo sociálních investic (únor 2013).

Při určování prioritních činností na úrovni členských států a EU v roční analýze růstu chce Komise dosáhnout sladění rozpočtů a politik členských států, a tak zajistit vysoký stupeň zaměstnanosti a sociální soudržnosti. Když jednou ročně posuzuje hospodářský a sociální pokrok každého členského státu EU v procesu evropského semestru a vydává doporučení pro vnitrostátní politiku, upozorňuje též na hlavní úkoly v hospodářské a sociální oblasti v EU a v eurozóně. Evropský semestr proto nabízí vhodný rámec pro směřování hospodářských a sociálních reforem členských států a jejich sledování. Otevřená metoda koordinace v oblasti sociální ochrany a sociálního začlenění také pomáhá řídit strukturální reformy v sociální politice.

Krise však odhalila neudržitelnost směru hospodářské politiky v některých členských státech a odhalila strukturální nedostatky ve evropském hospodářství a ve správě na úrovni EU. Reakcí na krizi byl silný důraz na nutné strukturální reformy, zejména v členských státech, které jsou příjemci finanční pomoci, ale i obecněji v doporučeních pro jednotlivé země.

Hospodářská krize ztížila plnění cílů strategie Evropa 2020, neboť ve většině členských států vzrostla nezaměstnanost a rozdíly v míře zaměstnanosti a sociální situaci v členských státech se prohlubují. V červenci 2013 bylo v zemích EU28 přibližně 26,6 milionů nezaměstnaných, z toho 19,2 milionu v eurozóně. Téměř čtvrtina ekonomicky aktivních mladých lidí v Evropě je nezaměstnaná: v červenci 2013 to bylo 23,4 % (5,6 milionu) v EU28 a 24 % (3,5 milionu) v eurozóně. Chudoba a sociální vyloučení od roku 2009 rostou, zejména v členských státech v jižní a východní Evropě. V některých zemích je náprava nerovnováh doprovázena poklesem výroby a disponibilních příjmů domácností a nárůstem nezaměstnanosti, zatímco jiné země krizi prozatím do určité míry odolávají. Ty mají zpravidla lépe fungující trhy práce a stabilnější systémy sociálního zabezpečení a také těží ze strukturálních reforem provedených dlouho před krizí.³

Pokrok však přichází ve velmi ztížených podmínkách. Posílení správy ekonomických záležitostí EU a opatření na přizpůsobení jednotlivých zemí začínají přinášet výsledky a navíc vytvářejí základ pro vyvolání hospodářského oživení a jeho podporu a pro tvorbu pracovních

³ Evropská komise, *Employment and Social Developments in Europe 2012*.

míst. Vyřešit problémy, jež nás stále čekají, vyžaduje posílení sociálního rozměru HMU, abychom lépe porozuměli sociálním politikám a vývoji v této oblasti.

2.2 Sociální rozměr HMU

V zájmu řádného fungování HMU je nutno dotvořit její řídicí struktury, jež umožní prevenci či nápravu trvalých rozdílů, které by mohly ohrozit hospodářskou stabilitu měnové unie jako celku, naši prosperitu i naše sociálně tržní hospodářství. Schopnost skutečných ekonomických změn je pro měnovou unii zásadní. Krize odhalila nedostatky v jejím fungování, přestože byly přijaty rozsáhlé kroky na posílení správy ekonomických záležitostí EU. Zaplatili jsme velmi vysokou hospodářskou a sociální cenu, neboť nezbytné reformy se z politických důvodů velmi často odkládají. Strukturální reformy na zlepšení zaměstnanosti, konkurenceschopnosti a sociálních a hospodářských příležitostí mohou přinášet výsledky se značným zpožděním. Jejich provedení se v časech hospodářského útluu jeví jako obtížné, zatímco při oživení se taková nutnost vytrácí. Neprovedení potřebných opatření však může mít za následek negativní vedlejší účinky a zhoršení ekonomických základů měnové unie jako celku. Je v obecném zájmu měnové unie zajistit řádné provedení strukturálních reforem řešících problémy v oblasti zaměstnanosti a sociálních věcí a členské státy se musí v tomto úsilí vzájemně podporovat.

Nezaměstnanost a sociální problémy znamenají ztrátu příjmů pro významný podíl obyvatel a pro společnost jako celek. Brzdí také konkurenceschopnost a růstový potenciál zasažených hospodářství, neboť se nedostatečně využívá současný lidský kapitál a málo se investuje do jeho budoucnosti. Trvalá nezaměstnanost a sociální nerovnost mohou navíc podkopávat politickou a veřejnou podporu reformám a kromě stability vlád ohrožovat i jejich schopnost provádět vhodné politiky. Nebudeme-li řešit problémy v oblasti zaměstnanosti a sociálních věcí společně, včas a účinně, mohou se vytvořit dlouhodobé rozdíly.

„Sociální rozměr HMU“ je třeba chápat jako schopnost mechanismů pro správu ekonomických záležitostí a politických nástrojů zjišťovat, zohledňovat a řešit problematický vývoj a úkoly, pokud jde o politiku zaměstnanosti a sociální politiku v HMU. Posílení sociálního rozměru by mělo pomoci členským státům naplnit jejich potenciál růstu a zaměstnanosti, zlepšit sociální soudržnost a bránit prohlubování rozdílů, jak stanoví Smlouvy a strategie Evropa 2020.

Je třeba pokročit v těchto oblastech:

- zvýšit kapacitu pro sledování vývoje zaměstnanosti a sociální oblasti v HMU s cílem lépe koordinovat včasnou a vhodnou politickou reakci,
- zintenzivnit činnost a financování na úrovni EU s cílem vypořádat se účinným a udržitelným způsobem s nezaměstnaností (včetně nezaměstnanosti mladých) a sociálním napětím,
- provádět kroky směřující k odpovědnosti a hospodářské kázni souběžně se zvýšením solidarity a finanční podpory,
- odstranit stávající překážky přeshraniční pracovní mobility v EU,
- vhodným zapojením sociálních partnerů posílit úlohu sociálního dialogu při vytváření strategií pro eurozónu a jednotlivé členské státy.

3. POSÍLENÍ DOHLEDU NAD ZAMĚSTNANOSTÍ A SOCIÁLNÍMI PROBLÉMY A VĚTŠÍ KOORDINACE POLITIK

EU zareagovala na krizi mimo jiné posílením správy ekonomických záležitostí HMU a vícestranného dohledu, především v eurozóně. Stalo se tak v rámci Evropského semestru pro koordinaci hospodářských politik. Přijetím nařízení č. 1176/2011 byl zaveden nový kontrolní mechanismus vytvořený tak, aby předcházel makroekonomickým nerovnováhám, a obsahující ustanovení zajišťující jeho prosazování.

Jak podotýká Komise ve svém návrhu, prošla HMU zásadními změnami, ale práce ještě není dokončena. Přestože za systémy zaměstnanosti a sociálního zabezpečení nesou v první řadě odpovědnost členské státy, vyžaduje vybudování skutečné HMU se sociálním rozměrem rozvoj či posílení nástrojů a mechanismů zaměstnanosti a sociální politiky ve stávajících řídicích strukturách.

Je třeba pracovat na začlenění sociálního rozměru do kontroly makroekonomické nerovnováhy. To obecněji platí i pro Evropský semestr pro koordinaci hospodářských politik a dosáhnout toho lze posílením stávajícího rámce pro koordinaci politiky v oblasti zaměstnanosti a sociálního zabezpečení. Jestliže se sociální rozměr při kontrole makroekonomických nerovnováh lépe ošetří, zkvalitní se vytváření politik doporučovaných zemím, které procházejí makroekonomickými změnami.

Mimoto je důležité včas zachytit podstatný nepříznivý vývoj zaměstnanosti a sociálních věcí a zvýšit koordinaci politik v těchto oblastech. Takovým způsobem se zajistí účinná politická reakce a podpoří soudržnost. Zvýšení soudržnosti prospěje především výměna zkušeností a osvědčených postupů a stanovení orientačních ukazatelů podpořených bedlivějším dohledem.

3.1 Posílení dohledu nad vývojem zaměstnanosti a sociální oblastí jako součást makroekonomického dohledu

Postup při nadměrné nerovnováze byl zaveden v roce 2011 s cílem dát HMU kontrolní mechanismus pro prevenci a nápravu závažných nerovnováh. Spolu s ním byly vytvořeny i prostředky pro jeho účinné prosazování. Tento postup se týká řady záležitostí, od vnější udržitelnosti hospodářství přes konkurenceschopnost, úvěry a zadluženost až po ceny aktiv a finanční stabilitu. Věnovat pozornost každé z těchto otázek má zásadní význam pro dosažení hlavního cíle, jímž je makroekonomická stabilita. Může to zejména zabránit opakovaným konjunkturám a propadům a zmírňovat fáze propadu, v nichž se ztráta důvěry ve finanční trhy, únik kapitálu a všeobecné snižování pákového efektu projevují útlumem hospodářské činnosti a sociálním napětím.

Z nedávných zkušeností četných zemí eurozóny vyplývá, že škodlivá makroekonomická nerovnováha související mimo jiné s nárůstem zadluženosti soukromého i veřejného sektoru a trvalou ztrátou konkurenceschopnosti závažně ohrožuje vyhlídky dané země, pokud jde o růst, zaměstnanost a dobré životní podmínky. Proto má prvořadý význam včas odhalit potenciální rizika a zabránit škodlivým makroekonomickým nerovnováhám.

Sociální otázky se prozatím při provádění postupu při nadměrné nerovnováze výslovně neřešily. Zesílení takové vazby by bylo přínosné v několika ohledech. Jednak by prohloubilo znalosti o tom, jaká rizika znamenají takové nerovnováhy s ohledem na nezaměstnanost, chudobu a širší sociální důsledky. Pomohlo by též lépe porozumět sociálnímu vývoji během procesu přizpůsobování se. V konečném důsledku umožní takové lepší znalosti připravit politická opatření, jež povedou k nápravě nerovnováh za současné minimalizace sociálních důsledků.

Postup při nadměrné nerovnováze se skládá z několika kroků. Prvním krokem je roční zpráva mechanismu varování s přehledem ukazatelů. Následují hloubkové přezkumy konkrétních zemí, kterým podle zprávy mechanismu varování hrozí riziko nerovnováhy, a doporučení pro jednotlivé země. Případně se přijmou plány nápravných opatření pro země, u nichž byla nadměrná nerovnováha zjištěna. Sociální dopad nerovnováhy by se měl lépe začlenit do stávajícího rámce dohledu nad makroekonomickou nerovnováhou, a to zpřesněním celkové analýzy v postupu při nadměrné nerovnováze pomocí ukazatelů zaměstnanosti a sociálních ukazatelů.

Ve zprávě mechanismu varování se nezaměstnanost již objevuje jako jeden z hlavních ukazatelů. Aby bylo možno lépe zohlednit sociální důsledky makroekonomické nerovnováhy, mohlo by se doplnit několik pomocných ukazatelů zaměstnanosti a sociálních ukazatelů. Pro evropský semestr 2014 by se mohly zavést tyto další pomocné ukazatele (orientační tabulka viz příloha):

- i. míra ekonomické aktivity,
- ii. míra dlouhodobé nezaměstnanosti,
- iii. míra nezaměstnanosti mladých lidí (doplněná o podíl mladých lidí, kteří nejsou v zaměstnání, ve vzdělávání ani v profesní přípravě),
- iv. míra ohrožení chudobou a sociálním vyloučením (doplněná o tyto tři dílčí ukazatele: míru ohrožení chudobou, míru silné materiální deprivace a podíl osob žijících v domácnostech s velmi nízkou pracovní intenzitou).

Komise, Evropský parlament a Rada budou na výběru těchto ukazatelů spolupracovat.

Hloubkové přezkumy a jiné relevantní strategické dokumenty by měly pravidelně obsahovat oddíl o vývoji zaměstnanosti a sociální oblasti v analyzované zemi vypracovaný s pomocí více sociálních ukazatelů a analytických nástrojů, než s jakými pracuje zpráva mechanismu varování. To by usnadnilo porozumění vzájemným vazbám mezi hromaděním nerovnováh a sociálním vývojem, a zlepšilo tak politickou reakci.

3.2 Vypracování přehledu hlavních ukazatelů zaměstnanosti a sociálních ukazatelů a větší koordinace politiky zaměstnanosti a sociálního zabezpečení

Podle návrhu Komise by se v rámci správy HMU a v zájmu konvergence v těchto oblastech měla posílit koordinace politik v oblasti zaměstnanosti a sociálního zabezpečení a dohled nad nimi.

Evropská strategie zaměstnanosti, přijatá před 15 lety, obsahuje podobný rámec pro koordinaci politik zaměřených na vytváření pracovních míst, jako je ten pro hospodářskou politiku. Účel je stejný – konvergence ke společně stanoveným, ověřitelným a pravidelně aktualizovaným cílům.⁴ Silný důraz na zaměstnanost a sociální rozměr klade též strategie Evropa 2020 s konkrétními cíli pro zaměstnanost a omezování chudoby. Návrh společné zprávy o zaměstnanosti, kterou vydává Komise jako součást roční analýzy růstu, analyzuje problémy v oblasti zaměstnanosti a sociálních věcí, jakož i reakci členských států na ně a je podkladem k další analýze, dohledu a koordinaci během evropského semestru.⁵ Celkově

⁴ Viz závěry předsednictví z mimořádného zasedání Evropské rady o zaměstnanosti, které se konalo 20. a 21. listopadu 1997 v Lucemburku, § 3.

⁵ Viz nařízení č. 1466/97 ve znění nařízení č. 1175/2011, zejména oddíl 1-A o Evropském semestru pro koordinaci hospodářských politik.

strategie Evropa 2020 nabízí účinný systém pro správu ekonomických záležitostí vytvořený pro koordinaci politických kroků mezi EU a členskými státy.

Na zasedání Rady pro zaměstnanost, sociální politiku, zdraví a ochranu spotřebitele již ministři projeví ochotu⁶ dále rozvíjet stávající sledovací nástroje⁷ a posílit mnohostranný dohled a koordinaci politik prostřednictvím přehledu ukazatelů zaměstnanosti a sociálních ukazatelů.

Komise navrhuje vytvořit **přehled hlavních ukazatelů, který se použije v návrhu společné zprávy o zaměstnanosti ke sledování vývoje zaměstnanosti a sociálních věcí**. Přehled má sloužit jako analytický nástroj pro lepší a včasější identifikaci rozsáhlých problémů v oblasti zaměstnanosti a sociální oblasti, zejména všech takových, které mohou mít dopad za hranicí státu.⁸ Skládá by se z několika hlavních ukazatelů zobrazujících trendy zaměstnanosti a sociálních věcí, jež mohou závažně podkopávat zaměstnanost, sociální soudržnost a lidský kapitál a narušovat růst a konkurenceschopnost členského státu. Byl by začleněn do návrhu společné zprávy o zaměstnanosti s cílem poskytnout přesnější základ posílenému vícestrannému dohledu nad politikou zaměstnanosti a sociální politikou, a tak přispět k odhalení vývoje vyžadujícího silnější reakci těchto politik.⁹ Následující hlavní ukazatele (viz orientační tabulka v příloze) by mohly pomoci odhalit nepříznivé trendy již v přiměřeně brzké fázi a předvídat jejich zhoršení:

- i. míra nezaměstnanosti a změny v její struktuře,
- ii. míra mladých lidí, kteří nejsou v zaměstnání, ve vzdělávání ani v profesní přípravě, a míra nezaměstnanosti mladých lidí,
- iii. reálný hrubý disponibilní důchod domácností,
- iv. míra ohrožení populace v produktivním věku chudobou,
- v. koeficient příjmové nerovnosti S80/S20.

Přehled by se neměl interpretovat mechanicky a při jeho podrobnějším výkladu je třeba použít existující nástroje (monitor výsledků v oblasti zaměstnanosti (EPM),¹⁰ monitor výsledků v oblasti sociální ochrany (SPPM),¹¹ společný hodnoticí rámec (JAF)¹² a dohodnuté soubory údajů, jako je šetření pracovních sil v EU a statistika EU v oblasti příjmů a životních podmínek).

Ukazatele zaměstnanosti a sociální ukazatele v přehledu by měly zobrazovat klíčové jevy v jednotlivých zemích a odhalit nejzávažnější problémy a vývoj již v rané fázi předtím, než se určitá země příliš výrazně odchýlí od svých výsledků v minulosti či od zbytku EU. Tím, že

⁶ Dopis předsednictví Rady předsedovi Evropské rady o sociálním rozměru HMU, 15. května 2013.

⁷ Monitor výsledků v oblasti zaměstnanosti (EPM) a monitor výsledků v oblasti sociální ochrany (SPPM).

⁸ Podrobný přehled je uveden v příloze. Další povinnosti podávat zprávy nebude členským státům uložena.

⁹ Společnou zprávu o zaměstnanosti podle čl. 148 odst. 1 Smlouvy o fungování Evropské unie přijímá Rada; zpráva je určena Evropské radě. Výraz „společná“ odkazuje na dohodu mezi Komisí a Radou, údaje v ní obsažené se ve velké míře používají v evropském semestru.

¹⁰ Monitor výsledků v oblasti zaměstnanosti je společná zpráva, v níž Komise společně s členskými státy určily hlavní problémy v oblasti zaměstnanosti v tomto státě. To se provádí jak statistickým porovnáváním výsledků s jinými státy (*benchmarking*), tak v daném členském státě za určitou dobu. Tento monitor obsahuje souhrn hodnocení deseti oblastí týkajících se trhu práce vypracovaných ve společném hodnoticím rámci.

¹¹ Monitor výsledků v oblasti sociální ochrany schválila v říjnu 2012 Rada jako metodu pro sledování sociální situace v členských státech EU.

¹² Společný hodnoticí rámec je databáze hlavních ukazatelů trhu práce a sociálních ukazatelů používaná ke sledování vývoje na trhu práce a v sociální oblasti v členských státech, jakož i pokroku v plnění hlavních cílů. Jedná se o analytický nástroj tvořený dohodnutými ukazateli pro jedenáct oblastí politik.

přehled přispěje ke zjištění hlavních problémů v oblasti zaměstnanosti a sociálních věcí v EU a zajistí včasnou politickou reakci, přispěje též k dosažení cílů strategie Evropa 2020.

V zájmu kvalitnějšího sledování a zohledňování trhu práce a sociální situace by se na zvláštním přehledu ukazatelů zaměstnanosti a sociálních ukazatelů měla dohodnout Komise s Radou tak, aby byl včas připraven pro evropský semestr 2014. Jakmile ho Rada schválí, bude návrh společné zprávy o zaměstnanosti obsahující navrhovaný přehled zaslán Evropské radě jako součást roční analýzy růstu. Přehled bude projednán s Evropským parlamentem i se sociálními partnery.

Vedle toho, že přehled hlavních ukazatelů zaměstnanosti a sociálních ukazatelů zlepší sledování vývoje na těchto dvou polích v rámci postupu při makroekonomické nerovnováze popsaného v oddíle 3.1, umožní také lépe začlenit otázky zaměstnanosti a sociálních věcí do celkové politiky. Přehled poslouží jako podklad pro práci Rady a výborů před jarním zasedáním Evropské rady.

3.3 Silnější koordinace politik v oblasti zaměstnanosti a sociálního zabezpečení v rámci evropského semestru

Silnější koordinace politik v oblasti zaměstnanosti a sociálního zabezpečení v rámci evropského semestru je zásadní. Proto je nutná jasná a společně provedená analýza klíčových faktorů, jež osvětlí nejnaléhavější opatření a reformy.

Společný hodnotící rámec, monitor výsledků v oblasti zaměstnanosti a monitor výsledků v oblasti sociální ochrany jsou tři nástroje v současnosti používané k odhalení problémů v jednotlivých zemích a ke srovnání a sestavení žebříčku členských států. Obecným cílem těchto souhrnných nástrojů je stanovit hlavní problémy na trhu práce a v sociální oblasti, jimž čelí členské státy na cestě k plnění cílů strategie Evropa 2020, a dosáhnout na nich dohody. Přehled by neměl znamenat zopakování politických ambicí uvedené strategie, jeho cílem bude spíše zaznamenávat vývoj sociálně-ekonomické situace v EU, který vyžaduje bedlivější pozornost. Svým účelem a povahou by měl doplňovat tři výše uvedené nástroje sledování.

Srovnávání prostřednictvím referenčních hodnot (*benchmarking*) a hodnocení výsledků, které jsou ve stávajících nástrojích již obsaženy, se musí podporovat a dále rozvíjet, například prostřednictvím činnosti Výboru pro zaměstnanost a Výboru pro sociální ochranu. Monitor výsledků v oblasti zaměstnanosti srovnává na základě referenčních hodnot výsledky členských států, z nichž lze jednoduše vyčíst země, jež si statisticky vedou nejlépe. Monitor výsledků v oblasti sociální ochrany naproti tomu obsahuje přehled dvaceti hlavních sociálních ukazatelů s cílem poskytnout celkový obraz o hlavních změnách sociální situace v Evropě a určit hlavní sociální trendy vyžadující sledování.

Politika formovaná na základě nejlepších výsledků a v podobě podrobných pokynů či doporučení Rady, například jako u systému záruk pro mladé lidi, může přispět k šíření osvědčených postupů a k tomu, aby se činnost státních správ a zainteresovaných stran soustředila na překonávání problémů podstatných pro řádné fungování EU jako celku. Posun k osvědčeným postupům a srovnávání prostřednictvím referenčních hodnot podpoří dynamizaci trhů práce a růst s intenzivní tvorbou pracovních míst.

Prosazování osvědčených postupů prostřednictvím silnější koordinace politik by se mohlo provádět v oblastech, jako je kvalita aktivních politik na trhu práce, reformy zmírňující segmentaci trhu práce a rozvoj lidského kapitálu. V sektoru veřejných služeb zaměstnanosti bude osvědčené postupy šířit síť veřejných služeb zaměstnanosti. Ve svém nedávném návrhu

na posílení spolupráce mezi těmito službami¹³ představila Komise obecný rámec pro srovnávací a vzájemně vzdělávací iniciativy, který umožní užitečné srovnání výsledků veřejných služeb zaměstnanosti.

Pro udržení zdravých ekonomických základů v celé EU mají velký význam i řádně fungující sociální služby, jež nabídnou lidem vedle dostupné sociální péče i účast na ekonomice a lepší postavení. V tomto směru stále existuje prostor pro zintenzivnění výměny osvědčených postupů v sociální politice prostřednictvím otevřené metody koordinace.

Je zásadní, aby se uvedené nástroje doplňovaly s novým přehledem pro politiku zaměstnanosti a sociálních věcí. Komise bude tedy společně s Evropským parlamentem a Radou hledat způsoby, jak dále prohlubovat koordinaci politik zaměstnanosti a sociálních věcí, a přitom využívat komplementaritu v rámci evropského semestru.

4. ODPOVĚDNOST, SOLIDARITA A PODPŮRNÉ AKCE PRO ZAMĚSTNANOST A PRACOVNÍ MOBILITU

4.1 Větší solidarita prostřednictvím posílených finančních nástrojů

Hospodářská krize prohloubila nerovnost, zvýšila nebezpečí dlouhodobého sociálního vyloučení a současně výrazně omezila veřejné výdaje. Členské státy se v důsledku toho potýkají s problémem, jak stanovit priority pro sociální investice a jak modernizovat služby sociální péče. Znamená to zkvalitnit strategie aktivního začleňování a účinněji a efektivněji využívat rozpočet na sociální účely. Dne 20. února 2013 předložila Komise balíček týkající se sociálních investic s cílem poskytnout členským státům pokyny ke zvyšování účinnosti, efektivity a přiměřenosti jejich systémů sociální ochrany se zaměřením na sociální investice.

Při rozpracovávání skutečně sociálního rozměru HMU je nutno bezesbýtku využít možnosti rozpočtu EU. Zdroje a programy na roky 2014–2020 byly posíleny. Evropské strukturální a investiční fondy budou členským státům nadále poskytovat palivo pro realizaci nezbytných reforem a modernizaci sociálních politik. Významnou roli bude hrát Evropský sociální fond (ESF). Lepší zacílení finančních prostředků EU na správnou politiku zaměstnanosti a správnou sociální politiku při přípravě dohod o partnerství a operačních programů na léta 2014–2020 může v několika členských státech stimulovat strmý růst.

Nový program pro zaměstnanost a sociální inovace může napomoci šíření novátorských a nákladově efektivních opatření v oblasti zaměstnanosti a sociální politiky napříč členskými státy a z Fondu evropské pomoci nejchudším osobám bude čerpána materiální pomoc nejvíce potřebným lidem. Evropský fond pro přizpůsobení se globalizaci bude nadále nástrojem evropské solidarity s pracujícími, jichž se dotklo hromadné propouštění v důsledku změn ve struktuře světového a regionálního obchodu.

Iniciativa na podporu zaměstnanosti mladých lidí byla koncipována jako pomoc členským státům při realizaci záruky pro mladé v regionech, kde míra nezaměstnanosti mladých lidí převyšuje 25 %. Evropská rada na svém červnovém zasedání rozhodla, že 3 mld. EUR v rozpočtové linii určené pro iniciativu na podporu zaměstnanosti mladých by se měly využít přednostně v letech 2014–2015 spolu s příspěvky z programů ESF ve výši alespoň 3 miliardy EUR. Iniciativa na podporu zaměstnanosti mladých lidí svědčí o silném politickém odhodlání společně řešit klíčové sociální výzvy a nezaměstnanost, které neúměrně zatěžují některé země a regiony, ale současně negativně dopadají na EU jako celek. Komise nyní podporuje členské

¹³ Dne 17. června 2013 předložila Komise návrh rozhodnutí o posílení spolupráce mezi veřejnými službami zaměstnanosti, který umožní užitečné porovnání výsledků těchto služeb založené na získaných poznatcích.

státy v tom, aby neodkladně zpracovaly své prováděcí plány záruky pro mladé lidi a jejich úplné znění i návrhy finančního programování očekává do konce roku 2013.

4.2 Zintenzivnění činnosti v oblasti zaměstnanosti a pracovní mobility

Pro posílení sociálního rozměru HMU je klíčová realizace účinné politiky zaměstnanosti, která zvyšuje odolnost trhu práce, zachovává pracovní místa a konkurenceschopnost a současně podporuje tvorbu nových pracovních míst místo těch, která zmizela při hospodářské restrukturalizaci. Jak bylo zdůrazněno v balíčku zaměstnanosti z roku 2012¹⁴, vyžaduje to podpůrná opatření na trhu práce, a to jak na straně nabídky, tak na straně poptávky. Členské státy by měly neprodleně provést své národní plány na podporu pracovních míst se zohledněním příslušných doporučení pro jednotlivé země.

K nejnaléhavějším úkolům, pokud jde o nezaměstnanost, patří pomoc mladým lidem při vstupu na trh práce a udržení jejich potenciálu navzdory nepříznivým ekonomickým okolnostem. Evropa nezůstala pasivní a souhlasila, že každý členský stát by měl uvést do života záruku pro mladé a vyčlenit zdroje, které pomohou realizovat tuto klíčovou strukturální reformu prostřednictvím iniciativy na podporu zaměstnanosti mladých lidí. Rychlý postup v této oblasti je rozhodující pro udržení zdravého růstového potenciálu ve všech zemích a pro obnovení sociálněekonomické konvergence v EU.

Zadruhé je prokázáno, že pro dobře fungující měnovou unii je velmi důležitá flexibilita trhů výrobních faktorů. Byť je kapitál vysoce mobilní, trhy práce zůstávaly nejednou velmi roztržité. V zájmu zajištění rychlého vyrovnání poptávky a nabídky pracovních sil v celé Evropě a maximalizace potenciálu zaměstnanosti je zvláště důležité zvýšit schopnost lidí cestovat za prací jak v rámci svých státních hranic, tak za ně. Volný pohyb pracovníků je jedním ze základních stavebních kamenů EU a jejího jednotného trhu. V HMU může pracovní mobilita také do jisté míry působit coby mechanismus, který tlumí asymetrické změny.

Přeshraniční mobilita je však v Evropské unii zatím ještě slabá. Pouze 2,6 % populace EU se přestěhovalo a žije v jiném členském státě. V eurozóně jsou necelá 4 % obyvatel v pracovním věku státními příslušníky jiného členského státu. Je třeba však vzít v úvahu to, že 10 % občanů EU již pracovalo v jiném členském státě a 17 % plánuje práci nebo pobyt v jiném členském státě v budoucnu. Současnou nízkou úroveň pracovní mobility lze vysvětlit celou řadou faktorů, z nichž některé jsou kulturní a sociální (jazyková a kulturní bariéra, trhy bydlení, rodinná pouta). Další souvisí s výkonem práv vyplývajících z právních předpisů EU a s nepřiměřenou podporou mobility uvnitř EU (různé systémy sociálního zabezpečení, daní, různé odborné kvalifikace, právní a správní překážky).

EU se již některými z těchto přetrvávajících překážek zabývala. Zřídila svůj systém uznávání odborné kvalifikace a systém pro koordinaci dávek sociálního zabezpečení, jež zajišťují, že mobilní pracovníci nepřijdou o svá nabytá práva, když se rozhodnou odejít za hranice. Komise pokračuje v práci týkající se regulovaných živností s cílem posílit svobodu usazování v sektoru služeb¹⁵.

Nedávný návrh směrnice o opatřeních usnadňujících výkon práv, jež jsou pracovníkům nadána v souvislosti s volným pohybem pracovníků¹⁶, který předložila Komise, se snaží vybavit mobilní pracovníky právy a zajistit, aby se jim v hostitelské zemi dostávalo poradenství, informací a podpory a aby měli v případě diskriminace k dispozici skutečné prostředky nápravy.

¹⁴ COM(2012) 173 final.

¹⁵ Sdělení Komise „Hodnocení přístupu k regulovaným živnostem“. 2. října 2013.

¹⁶ COM(2013) 236 final

Hledání práce v jiném členském státě EU je však stále složité, administrativně náročné a může mít také nepříznivý dopad na práva sociálního zabezpečení dané osoby. Ve své zprávě o občanství EU Komise naléhavě vyzvala členské státy, aby plně využívaly platná pravidla a vyplácely uchazečům o práci podporu v nezaměstnanosti až po dobu šesti měsíců, během nichž si hledají práci v jiném členském státě.¹⁷ Komise hodlá předložit v roce 2014 návrhy na přezkum ustanovení o nezaměstnanosti v nařízeních (ES) č. 883/2004 a č. 987/2009 s cílem zjednodušit tato ustanovení a postupy pro poskytování podpory v nezaměstnanosti v přeshraničních případech.

Je třeba, aby Komise a členské státy zároveň udělaly více pro zajištění účinného sladění nabídky pracovních sil a poptávky po nich v nadnárodním měřítku, zejména zkvalitněním sítě EURES tak, aby zajišťovala nábor pracovních sil v celé Evropě, sladila nabídku a poptávku a zprostředkovávala práci. V roce 2013 Komise předloží návrh, jehož cílem bude zlepšit zpracovávání volných pracovních míst a poptávky po zaměstnání, podpůrné služby pro mobilitu uchazečů o zaměstnání a pro zaměstnavatele a zkvalitnit celkovou koordinaci a správu strategií mobility mezi členskými státy. Kromě toho je velmi důležité zabývat se nesouladem mezi nabídkou dovedností a poptávkou po nich a lépe předvídat potřebu dovedností na trhu práce. Tentýž smysl má i nedávno spuštěný přehled dovedností v EU (EU Skills Panorama).

4.3 Prohlubování HMU: spojit zásadní ambice s vhodným pořadím kroků

Ve smyslu rámce založeného na pravidlech se stávající struktury HMU opírají o decentralizované vnitrostátní fiskální politiky. Fiskální politika tak plní svou stabilizační funkci již na vnitrostátní úrovni v rámci pravidel, které stanovily Smlouvy a Pakt o stabilitě a růstu. Vzhledem k relativně velkému objemu sociálních služeb byly za určitých podmínek povoleny automatické vnitrostátní stabilizátory (nižší daňové příjmy a vyšší sociální výdaje v dobách hospodářského útlumu), které sehrávají důležitou úlohu při absorpci otřesů. Sociální politika (a zejména systémy dávek sociálního zabezpečení) jsou ve smyslu Smlouvy převážně v kompetenci národních států, což znamená, že koncepce, účinnost a fungování automatických stabilizátorů leží na jejich bedrech a mezi jednotlivými členskými státy se liší.

Návrh prohloubené a skutečné HMU, který předložila Komise, představuje komplexní vizi silné a stabilní architektury ve finanční, rozpočtové, hospodářské a politické oblasti. Má význam také pro vývoj sociálního rozměru HMU. Tento návrh obsahuje kroky, jež je podle názoru Komise nutné provést v krátkodobém, střednědobém a dlouhodobém horizontu. Na této cestě je třeba spojit větší odpovědnost a hospodářskou kázeň s větší solidaritou a finanční podporou. Některé z požadovaných kroků lze přijmout ještě v rámci platných Smluv. Jiné si vyžádají změnu nynějších Smluv a nové pravomoci pro EU.

Pro vývoj sociálního rozměru HMU jsou zvlášť důležité tyto aspekty z návrhu.

Komise navrhla zřídít v krátkodobém horizontu nástroj v rámci správy ekonomických záležitostí EU a v rámci rozpočtu EU, jenž by nebyl součástí víceletého finančního rámce a který by byl určen na podporu znovunabytí rovnováhy, na úpravy a tím na podporu růstu. Jedná se o první krok k vytvoření silnější finanční kapacity vedle mechanismu koordinace hlubší integrace. Stávající rámec by se měl dále posílit prostřednictvím lepší předběžné koordinace velkých reformních projektů a vytvořením „nástroje konvergence a konkurenceschopnosti“ coby rámce pro závazky a podporu včasného provádění strukturálních reforem.

¹⁷ COM(2013) 269 final.

Pro odsouhlasené balíčky reforem, které by byly důležité jak pro daný členský stát, tak pro dobré fungování HMU, by se poskytla finanční podpora. Použití finanční podpory by bylo vymezeno ve smluvním ujednání mezi příslušnými členskými státy a Komisí. „Nástroj konvergence a konkurenceschopnosti“ by v sobě kombinoval prohlubující se integraci hospodářské politiky s finanční podporou, a tím by se v něm odrážela zásada, podle níž se kroky vedoucí k větší odpovědnosti pojí s větší solidaritou.

Tento nástroj by mohl být zřízen sekundárním právním předpisem.

Na základě tohoto nástroje by mohla být postupně posilována fiskální kapacita tak, aby poskytovala dostatečné zdroje na podporu velkých strukturálních reforem i pro velkou ekonomiku, která se ocitne nesnázích.

V dlouhodobém horizontu by se potom na základě postupného sdílení suverenity a tedy odpovědnosti jakož i solidárních pravomocí předávaných na evropskou úroveň stal možným i samostatný rozpočet eurozóny, který zajistí eurozóně fiskální kapacitu za účelem podpory členských států při tlumení otřesů. Centrální rozpočet by na úrovni HMU představoval stabilizační nástroj na podporu přizpůsobování se asymetrickým otřesům, prohloubení hospodářské integrace a konvergenci a bránil by dlouhodobým transferovým tokům. Ve srovnání se současným stavem by sdílený nástroj znamenal čistý přínos coby stabilizační síla. Rozsah této fiskální kapacity bude záležet na hloubce žádoucí integrace a na ochotě uzákonit příslušné politické změny.

Společný nástroj pro makroekonomickou stabilizaci by mohl přinést systém pojištění, v němž by si rizika hospodářských otřesů rozdělily členské státy, čímž by se zmírnily výkyvy v národních důchodech.

Řečeno co nejjednodušeji, systém na absorpci asymetrických otřesů by mohl vyžadovat čisté peněžní platby, které jsou v příznivých letech záporné a v nepříznivých letech kladné. V celkem jednoduchém systému by například mohly být určeny čisté příspěvky nebo platby zemí v závislosti na jejich mezeře výstupu (poměrně k průměru). Takový systém by měl být v střednědobém měřítku pro každou zemi finančně neutrální. Svou roli by hrála i relativní velikost země.

Alternativně by se takový systém mohl zakládat na účelově vázaných výplatách z fondu s proticyklickým účinkem (podobně jako v USA systém podpory v nezaměstnanosti, kde federální fond proplácí 50 % podpory v nezaměstnanosti, která trvá déle než je stanoveno normou až do stanoveného maxima, za předpokladu, že je dosažena určitá míra nezaměstnanosti a dále roste). Tento systém by mohl fungovat tak, aby se zabránilo „permanentním transferům“ mezi zeměmi. Jinými slovy, měl by být koncipován tak, aby se zamezilo tomu, že v dlouhodobém měřítku bude některá země vůči systému v čisté ztrátě nebo v čistém zisku.

Tato opatření by vyžadovala zásadní změnu Smlouvy, neboť v současnosti EU nemá pravomoc je přijmout ani pro eurozónu ani pro EU jako celek. EU nemůže přebírat rozpočtovou odpovědnost členských států. Nynější pravomoci EU jsou, co se týče zaměstnanosti, omezené na stimulační opatření určená k posílení spolupráce mezi členskými státy a k podpoře jejich činnosti, s vyloučením jakékoli harmonizace (viz článek 149 SFEU). Co se týče sociálního zabezpečení a sociální ochrany, EU může přijímat směrnice, v nichž stanoví minimální požadavky pro systémy členských států, jejichž základní principy a finanční rovnováhu určují členské státy (článek 153 SFEU). Vzhledem k současným pravomocím a také s ohledem na systém vlastních zdrojů ze Smluv není možné využít ustanovení o flexibilitě v článku 352, neboť zřízení makroekonomických stabilizačních

systémů by překročilo obecný rámec platných Smluv a rovnalo by se změně Smluv bez dodržení náležitých postupů. Jinak řečeno, v této poslední etapě by se vyžadovala zásadní změna Smluv, která by musela být provázena (jak je podrobně vysvětleno v návrhu) odpovídající politickou integrací, zajištěním demokratické legitimacy a odpovědností.

5. POSILOVÁNÍ SOCIÁLNÍHO DIALOGU

Sociální dialog na úrovni EU hraje významnou úlohu ve zdokonalování naší sociálně tržní ekonomiky, neboť poskytuje výhody zaměstnavatelům, zaměstnancům i hospodářství a společnosti jako celku. Při posilování správy ekonomických záležitostí je velmi důležité zapojení sociálních partnerů do diskusí o politice a jejich účast na rozhodování. To nejenom posiluje odpovědnost za politiku a zajišťuje její účinné provádění, ale i zvyšuje účinnost koordinace politiky na úrovni eurozóny. Je proto třeba, abychom se snažili o posilování sociálního dialogu na evropské i vnitrostátní úrovni.

Sociální partneři hrají na vnitrostátní úrovni důležitou úlohu při vymezování pravidel pracovního trhu a stanovení mezd. Prostřednictvím konzultací v tripartitě silně ovlivňují další strukturální politiky, např. v oblasti sociálního zabezpečení. Pokud jde konkrétně o mzdy, v EU lze najít různé pracovní právní vztahy a o organizaci jednání o mzdách se rozhoduje na úrovni členských států. Sociální partneři jsou také klíčovými aktéry, pokud jde o provádění takových opatření, jako je učňovská příprava nebo účinné celoživotné vzdělávání.

Existuje prostor ke zdokonalování mechanismů pro zapojování sociálních partnerů do koordinace hospodářské politiky a politiky zaměstnanosti na úrovni EU.

5.1 Optimální využití stávajících fór

Na úrovni EU se sociální partneři jednou za pololetí účastní makroekonomického dialogu a dvakrát ročně si vyměňují názory na nejvyšší politické úrovni v rámci trojstranné sociální vrcholné schůzky.¹⁸ Jak makroekonomický dialog, tak trojstranná sociální vrcholná schůzka představují významnou příležitost pro zapojení sociálních partnerů do diskuse v rámci evropského semestru.

Komise je přesvědčena, že hlubší zapojení sociálních partnerů do správy EU a HMU je možné při plném respektování jejich samostatnosti. Více lze udělat pro využití synergie a komplementarity mezi různými fóry, zvláště v zájmu větší konzistentnosti a zamezení souběžných procesů. V zájmu zajištění větší transparentnosti a lepší komunikace je třeba zavést systematičtější podávání zpráv a sledování plnění dohod a zracionalizovat složení účastníků fór. Více je třeba využít také potenciálu dvojstranného sociálního dialogu a povýšit úroveň zastoupení sociálních partnerů z členských států na všech fórech, a především ve výboru pro sociální dialog.

Stávající fóra potvrdila svou hodnotu. Nové formy dialogu by se měly zvažovat až po společném posouzení jejich potřeby.

Makroekonomický dialog je fórum určené k výměně názorů na vysoké úrovni mezi Radou, Komisí, Evropskou centrální bankou a zástupci sociálních partnerů na úrovni EU. Byl zřízen za zvláštním účelem podpořit pravidelný dialog o tvorbě makroekonomické politiky v eurozóně. Makroekonomický dialog má dvě vrstvy – politickou a odbornou. Politický dialog

¹⁸ Trojstranná sociální vrcholná schůzka se schází od roku 1997, ale oficiálně byla založena až v roce 2003 (rozhodnutí 2003/174/ES) a nyní je začleněna i do Lisabonské smlouvy. Makroekonomický dialog vznikl v roce 1999 na základě závěrů předsednictví (Evropská rada v Kolíně).

organizuje členský stát, který aktuálně vykonává předsednictví v Radě (účastní se jej dva členské státy, které budou mít předsednictví v následujících obdobích). Před ním se koná přípravné zasedání odborníků.¹⁹

Trojstranná sociální vrcholná schůzka pro růst a zaměstnanost je zakotvena v článku 152 SFEU coby nedílná součást sociálního dialogu na úrovni EU. Jejím úkolem je zajistit dialog na nejvyšší úrovni mezi předsednictvím Rady (a dvěma následujícími předsednictvími), Komisí a zástupci zaměstnavatelů a zaměstnanců. Schůzka na nejvyšší úrovni probíhá v rámci meziodvětvového dialogu. Na programu jejího jednání jsou proto otázky, které se dotýkají všech hospodářských odvětví a pracovníků v EU.

O politice zaměstnanosti a sociální politice se pravidelně jedná také na neformálních setkáních mezi Radou pro zaměstnanost, sociální politiku, zdraví a ochranu spotřebitele a sociálními partnery na úrovni EU (dvakrát ročně). Smlouva navíc počítá s konzultacemi mezi Výborem pro zaměstnanost, Výborem pro sociální ochranu a sociálními partnery na úrovni EU (články 150 a 160 SFEU).

5.2 Konzultace po dobu evropského semestru

Mezi orgány EU vládne široký konsenzus ohledně potřeby lépe zapojit sociální partnery do správy evropských záležitostí, zejména do evropského semestru. Samostatnost sociálních partnerů a různorodost praktických postupů na úrovni členských států musí být uznávána (v souladu s článkem 152 a čl. 153 odst. 5 SFEU), ale zapojení sociálních partnerů do tvorby a provádění hospodářské politiky a politiky zaměstnanosti by mělo odpovídat tomu, jak se vyvíjí mechanismus sledování a koordinace, má-li být posílená správa HMU účinná a inkluzivní. Důležitou úlohu hrají konzultace se sociálními partnery na vnitrostátní úrovni, zvláště při schvalování národních programů reforem a provádění doporučení pro jednotlivé země. Tyto konzultace jsou významné, když jde o problémy pracovního trhu, ale i když se jedná o obecné hospodářské a sociální problémy a politiky.

Stávající mechanismus evropského sociálního dialogu lze bezpochyby lépe využívat a tak včas a účinně konzultovat se sociálními partnery klíčové kroky v procesu přijímání rozhodnutí na evropské úrovni. V zájmu účinnosti je důležité, aby se těchto konzultací zúčastnily také vnitrostátní organizace sociálních partnerů. Funguje to však jen tehdy, když členské státy v souladu se svými tradicemi lépe zapojují své sociální partnery do diskuse, koncipování a provádění probíhajících reforem. Bude na vládách členských států, aby v souladu se svými právními předpisy a zvyklostmi určily vhodné uspořádání pro diskusi o doporučeních pro jednotlivé země se sociálními partnery. Komise bude přesto vybízet členské státy, aby se sociálními partnery projednaly provádění doporučení pro jednotlivé země i všechny významné reformy a aby jejich stanoviska přiložily k národním programům reforem.

Komise navrhuje zlepšit současný proces konzultací takto:

Komise se před schválením roční analýzy růstu sejde se sociálními partnery na úrovni EU v rámci **výboru pro sociální dialog**, aby se obeznámila s jejich názorem na příští priority a získala jejich odezvu na výsledky předchozího evropského semestru. Hlavní závěry z této konzultace sdělí Radě během říjnového zasedání trojstranné sociální vrcholné schůzky. Ke své zprávě o pracovněprávních vztazích přiloží Komise společná písemná stanoviska sociálních partnerů, která již byla mezi stranami projednána a odsouhlasena.

¹⁹ Rámec jednání stanoví výbor pro hospodářskou politiku.

Po přijetí roční analýzy růstu Komise zorganizuje diskusi se sociálními partnery na úrovni EU a s jejich vnitrostátními členskými organizacemi jak o této analýze, tak o společné zprávě o zaměstnanosti, také v rámci výboru pro sociální dialog. Cílem tohoto postupu je podpořit lepší vzájemné porozumění očekáváním a obavám. Diskuse se bude týkat hlavních výsledků v oblasti zaměstnanosti a sociální politiky ze společné zprávy o zaměstnanosti, klíčových témat hospodářských a sociálních reforem, jejich rozměru zaměstnanosti a sociálního rozměru a jejich koordinace. Bude-li to vhodné, v rámci diskuse proběhne též výměna názorů na otázky, které mají bezprostřední význam pro sociální partnery, jako jsou mzdy nebo systémy kolektivního vyjednávání. Bude zajištěno přiměřené šíření stanovisek obdržených od sociálních partnerů. Tato konzultace doplní výměnu názorů mezi výbory (Výborem pro zaměstnanost a Výborem pro sociální ochranu) a sekretariáty sociálních partnerů na úrovni EU a napomůže tak při přípravě březnového zasedání trojstranné sociální vrcholné schůzky.

Trojstranná sociální vrcholná schůzka zůstane nadále setkáním na nejvyšší úrovni mezi Komisí, Evropskou radou a evropskými sociálními partnery, na níž se bude projednávat politika v oblasti růstu a zaměstnanosti. Březnové zasedání trojstranné sociální vrcholné schůzky bude věnováno evropskému semestru. Jednání připraví Rada pro zaměstnanost, sociální politiku, zdraví a ochranu spotřebitele. Před politickými dialogy na vysoké úrovni by měly proběhnout přípravné schůzky odborníků, které zorganizuje výbor pro sociální dialog. Komise navrhne změnu rozhodnutí, jímž byla zřízena trojstranná sociální vrcholná schůzka s cílem sladit ji s novým institucionálním rámcem, který zavedla Lisabonská smlouva, a s její integrovanou strategií růstu a zaměstnanosti.

Dále by se měly rozvinout a zefektivnit stávající tematické dialogy v rámci Výboru pro zaměstnanost a Výboru pro sociální ochranu. Proces konzultací mohou doplňovat *ad hoc* zasedání nebo takové formy práce, které lépe zapojí sociální partnery do diskuse o významných politických otázkách při zohlednění jejich konkrétní odpovědnosti a možné citlivosti pro sociální partnery (např. zaměstnanost mladých lidí, mzdy, reforma důchodového systému a zdravotní péče).

Na základě své zprávy o pracovněprávních vztazích v Evropě a na základě práce Evropského střediska pro sledování pracovněprávních vztahů v rámci nadace Eurofoundu bude Komise nadále podporovat sledování vývoje sociálního dialogu po celé EU.

6. ZÁVĚR

Nedávné změny vedoucí ke zlepšení správy ekonomických záležitostí EU usilují o posílení HMU, řeší některé počáteční slabiny v její konstrukci a snaží se, aby byla konkurenceschopnější a dokázala zajistit růst. Podle názoru Komise je důležitou součástí tohoto procesu i rozvoj sociálního rozměru HMU. Znamená to rozvinout schopnost stávajícího mechanismu správy hospodářských záležitostí a nástrojů politiky zohledňovat a řešit problémy související s politikou zaměstnanosti a sociální politikou v EU, napomáhat všem členským státům v realizaci svého potenciálu růstu a zaměstnanosti a zlepšovat sociální soudržnost v souladu s cíli EU.

Kvalitně fungující měnová unie vyžaduje pružné trhy a vhodné instituce pro řešení sociálních problémů a přiměřené vnitrostátní záchranné sociální sítě.

Existuje prostor pro posilování sociálního rozměru HMU cestou dokonalejší koordinace a monitorování politiky zaměstnanosti a sociální politiky a vývoje v těchto oblastech v rámci evropského semestru, prostřednictvím opatření na mobilizaci prostředků a stanovení cílů pro

lepší zvládání sociálního napětí, odstraňováním překážek pro přeshraniční mobilitu pracovních sil v rámci EU a posilováním úlohy sociálního dialogu.

Komise se těší na další spolupráci s orgány EU, členskými státy a sociálními partnery a očekává rychlý postup v této oblasti.

Příloha: Orientační tabulka srovnávacího přehledu hlavních ukazatelů zaměstnanosti a sociálních ukazatelů

(analýza bude podána ve společné zprávě o zaměstnanosti pro evropský semestr 2014)

UKAZATELE	Míra nezaměstnanosti (%)	NEET (%) (není v zaměstnání, ve vzdělávání ani v profesní přípravě) a míra zaměstnanosti mladých	Změna reálného hrubého důchodu domácností (GDHI)	Míra ohrožení chudobou osob 18-64 (%)	Koeficient příjmové nerovnosti (S80/S20)					
Cílová populace	Aktivní populace	Mládež (18–24)	Celková populace	Populace v produktivním věku	Celková populace					
Zdroj a změna údajů	Šetření prac.sil (změna proti m.r.)	Šetření prac.sil (změna proti m.r.)	Národní účty	EU-SILC (roční změna příjmů a živ. podmínek)	EU-SILC (roční změna příjmů a živ. podmínek)					
Zdůvodnění ukazatele	Obecný vývoj na trhu práce; ztráta výkonu a produktivity; konkurenceschopnost; sociální soudržnost	ztráta zaměstnatelnosti a produktivity; význam dovedností; účinnost vzdělávacích institucí a institucí na trhu práce; konkurenceschopnost; sociální soudržnost	Celková poptávka; přiměřenost důchodů na trhu práce; efektivnost systémů náhrady příjmů	Obecný vývoj chudoby (se zaměřením na reálné důchody chudých lidí); sociální soudržnost erozi lidského kapitálu	Segmentace trhu práce a nejistota; rovnost příležitostí; agregovaná poptávka a sociální soudržnost					
K interpretaci hlavních ukazatelů poslouží výsledky v oblasti zaměstnanosti (EPM), sociální ochrany (SPPM) a společný hodnotící rámec (JAF)	Podrobná interpretace srovnávacího přehledu vyjde z výsledků v oblasti zaměstnanosti (EPM), sociální ochrany (SPPM) a společného hodnotícího rámce (JAF) jako celku <i>Pro ilustraci jsou níže zařazeny příklady ukazatelů, z nichž vyplývá, jak EPM, SPPM a JAF pomáhají při interpretaci hlavních ukazatelů:</i> <table><tr><td>Podíl dlouhodobé nezaměstnanosti; míra nezaměstnanosti (m/w, podle věku, úrovně dovedností); nedobrovolné částečné prac. úvazky / dočasné zaměstnání</td><td>Míra nezaměstnanosti mladých; NEET podle věku 15-18, 19-19, 20-24; míra zaměstnanosti mladých lidí; osoby předčasně opouštějící vzdělávací systém</td><td>Příspěvek příjmů (zaměstnanců a OSVČ) na GDHI; reálné náklady na jednotku pracovní síly; míra úspor domácností; poměr zadluženosti a příjmů</td><td>Podíl osob trvale ohrožených chudobou (%); hloubka chudoby, propad příjmů; jiné rozměry chudoby: chudoba pracujících, domácnosti bez zaměstnané osoby; silná materiální deprivace, AROPE</td><td>ukazatele segmentace (nedobrovolná dočasná zaměstnanost / práce na částečný úvazek, přechody na trhu práce (podle druhu smlouvy nebo úrovně platu); atd.)); Ukazatele</td></tr></table>					Podíl dlouhodobé nezaměstnanosti; míra nezaměstnanosti (m/w, podle věku, úrovně dovedností); nedobrovolné částečné prac. úvazky / dočasné zaměstnání	Míra nezaměstnanosti mladých; NEET podle věku 15-18, 19-19, 20-24; míra zaměstnanosti mladých lidí; osoby předčasně opouštějící vzdělávací systém	Příspěvek příjmů (zaměstnanců a OSVČ) na GDHI; reálné náklady na jednotku pracovní síly; míra úspor domácností; poměr zadluženosti a příjmů	Podíl osob trvale ohrožených chudobou (%); hloubka chudoby, propad příjmů; jiné rozměry chudoby: chudoba pracujících, domácnosti bez zaměstnané osoby; silná materiální deprivace, AROPE	ukazatele segmentace (nedobrovolná dočasná zaměstnanost / práce na částečný úvazek, přechody na trhu práce (podle druhu smlouvy nebo úrovně platu); atd.)); Ukazatele
Podíl dlouhodobé nezaměstnanosti; míra nezaměstnanosti (m/w, podle věku, úrovně dovedností); nedobrovolné částečné prac. úvazky / dočasné zaměstnání	Míra nezaměstnanosti mladých; NEET podle věku 15-18, 19-19, 20-24; míra zaměstnanosti mladých lidí; osoby předčasně opouštějící vzdělávací systém	Příspěvek příjmů (zaměstnanců a OSVČ) na GDHI; reálné náklady na jednotku pracovní síly; míra úspor domácností; poměr zadluženosti a příjmů	Podíl osob trvale ohrožených chudobou (%); hloubka chudoby, propad příjmů; jiné rozměry chudoby: chudoba pracujících, domácnosti bez zaměstnané osoby; silná materiální deprivace, AROPE	ukazatele segmentace (nedobrovolná dočasná zaměstnanost / práce na částečný úvazek, přechody na trhu práce (podle druhu smlouvy nebo úrovně platu); atd.)); Ukazatele						

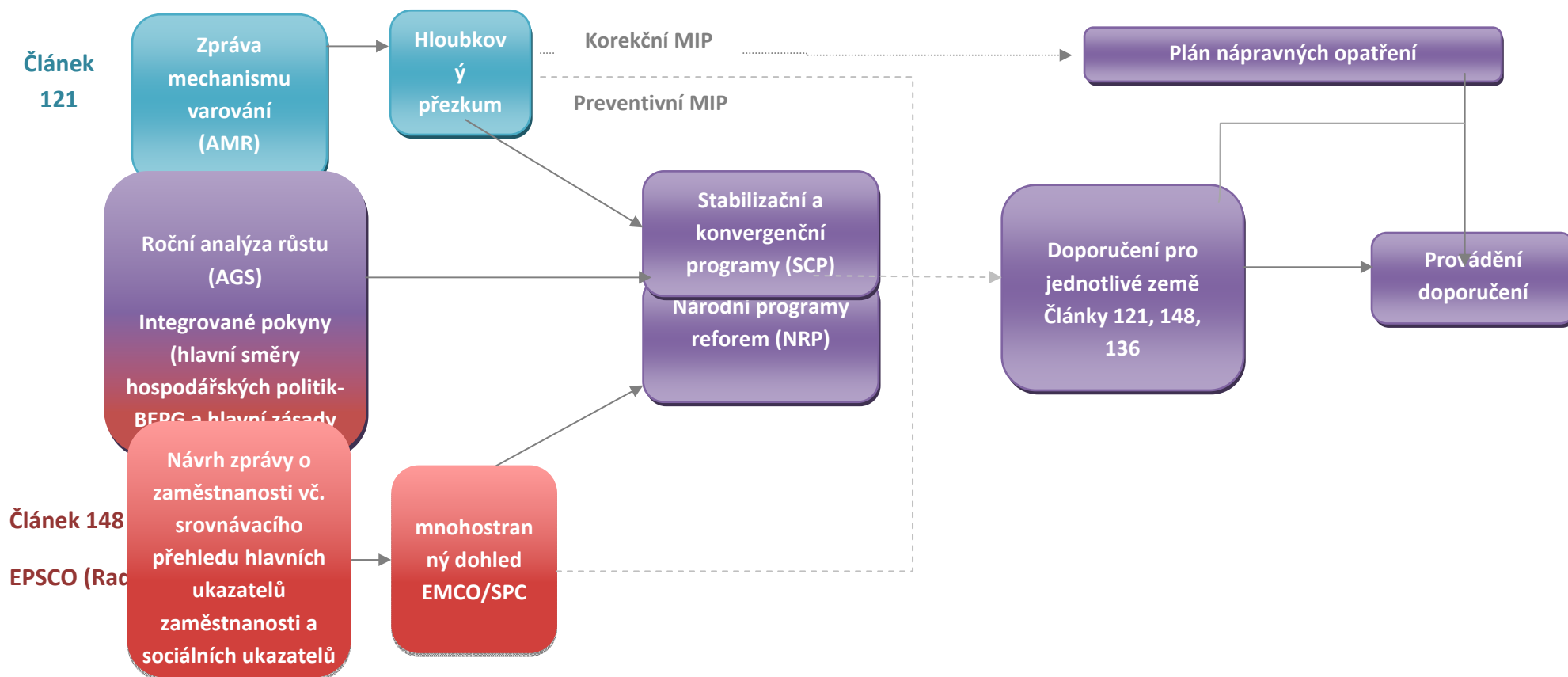
	míra volných pracovních míst (průměr > 3 roky); další ukazatele aktivní politiky na trhu práce (ALMP)		domácností, míra pokrytí podporou v nezaměstnanosti	(lidé ohrožení chudobou a sociálním vyloučením) podle věku (dětská chudoba, chudoba osob v produktivním věku, chudoba starších lidí)	jiných nerovností v LM (rozdíl v gramotnosti (PISA- Program pro mezinárodní hodnocení žáků)), rozdíl v platech mužů a žen, nerovnost ve výdělcích (kromě lidí bez práce)
--	---	--	---	--	--

Příloha: Orientační tabulka dalších pomocných ukazatelů zaměstnanosti a sociálních ukazatelů ve zprávě mechanismu varování (AMR)

UKAZATELE	Míra ekonomické aktivity (%)	Míra dlouhodobé nezaměstnanosti (%)	Míra nezaměstnanosti mladých (%)	Míra ohrožení chudobou a sociálním vyloučením (AROPE) (%)
Cílová populace	Populace v produktivním věku (15-64 let)	Aktivní populace	Aktivní populace ve stejné věkové skupině (15-24 let)	Celková populace
Zdroj/změna údajů	Eurostat, LFS/úroveň a vývoj v čase	Eurostat, LFS/úroveň a vývoj v čase	Eurostat, LFS/úroveň a vývoj v čase	Eurostat, SILC/úroveň a vývoj v čase
Zdůvodnění ukazatele	Doplňuje míru nezaměstnanosti, protože ukazuje související toky z aktivity do nečinnosti a naopak. Umožňuje pohled na strukturální demotivující aspekty pro hledání práce a na „odrazující účinek“ dlouhodobé nezaměstnanosti, nenahlášenou práci, zaměstnávání ve stínové ekonomice a podzaměstnanost v zemědělství.	Ukazuje na strukturální problémy na trhu práce, např. nesoulad mezi nabízenými a požadovanými odbornostmi, problémy účasti na trhu práce. Indikuje nižší vyhlídky na opětovné zaměstnání a zvýšené riziko uvíznutí v nezaměstnanosti.	Nabízí měřítko potíží, s nimiž se potýkají osoby, jež na trh práce vstupují brzo a pravděpodobně s nízkou kvalifikací; jsou dlouhodobě nezaměstnané na počátku své profesní dráhy a mohou pociťovat dlouhotrvající důsledky ve smyslu vyhlídek na budoucí výdělků a zapojení na trhu práce.	Agregátní ukazatel různých aspektů chudoby

Doplňkové ukazatele	nepoužije se	nepoužije se	NEET (podíl mladých lidí, kteří nejsou v zaměstnání, ve vzdělávání ani v profesní přípravě na celkové populaci ve věku 15–24)	Složky: míra ohrožených chudobou (AROP) zahrnuje relativní chudobu, silná materiální deprivace zahrnuje absolutní chudobu, osoby v domácnostech s nízkou intenzitou práce
---------------------	--------------	--------------	---	---

Posílené sledování zaměstnanosti a sociálních problémů a dohledu nad nimi v rámci evropského semestru

říjen: trojstranná sociální vrcholná schůzka; podzimní zasedání Evropské rady
listopad: makroekonomický dialog; Komise zveřejňuje AGS, AMR, návrh JER

únor/březen: ECOFIN a EPSCO, makroekonomický dialog, trojstranná sociální vrcholná schůzka; jarní zasedání

duben: dokončení SCP a NRP (se zapojením vnitrostátních sociálních partnerů)

květen/červen: Komise navrhuje doporučení pro jednotlivé země (CSR); diskuse ve výborech Rady, v Radě pro EPSCO a v Radě pro ECOFIN

červen/červenec Evropská rada odsouhlasí a Rada přijímá doporučení